

Autisme er ikke bare en guttegreie

Veslemøy Krey Stubberud

samfunnsviter, medlem i Nevromangfold Norge

Kjære psykologspesialist – vi må snakke litt. Vi må snakke litt om hvordan du ser på autismspekterforstyrrelser.

Eller autister, som vi selv liker å kalle oss. Mer spesifikt må vi snakke litt om fordommene du sitter inne med når du møter pasienter i hverdagen din.

Du sitter kanskje med en oppfatning om at autister kun er vuggende nonverbale 12 år gamle gutter med en usedvanlig sterk interesse for tog. Du tenker kanskje at autisme er en «hype» som har blitt populær fordi den får pasientene til å føle seg spesielle, i likhet med at du tenker at ADHD var en «hype» før autisme ble det. Jeg har selv hørt en psykologspesialist si dette, som forklaring på hvorfor jeg ikke kunne være autist. En annen psykologspesialist forklarte meg i inngående detalj og med urovekkende entusiasme at autisme må være koblet til et Y-kromosom – noe jeg slett ikke har. En tredje oppga at jeg hadde empati, og da kan man jo heller ikke være autist.

Allikevel sitter jeg her, en autist med to X-kromosomer og et lite fjell med empati. Ikke føler jeg meg særskilt spesiell heller; jeg deler diagnosen med 75 000 000 mennesker på verdensbasis. Jeg er ikke engang spesielt interessert i tog som noe mer enn et fremkomstmiddel – og jeg er på ingen måte et autistisk unikum.

Allikevel sitter jeg her, en autist med to X-kromosomer og et lite fjell med empati...

Allikevel er faktum at dersom man ikke har Y-kromosomet, er sjansen mye mindre for at man mottar autismediagnosen; disse menneskene er jo bare «litt rare». Den vanligste måten en kvinne eller ikke-binær person ender opp med å bli utredet for autisme på, er faktisk at de oppsøker hjelpeapparatet på grunn av uforklarlig angst og depresjon i voksen alder. Det sier jo seg selv at dette ikke er helt heldig.

Jeg forstår at det kan være vanskelig å skulle gå inn i seg selv å tenke «kan det være jeg som har misforstått noe grunnleggende her?» når du har vært så sikker på at du hadde rett. Vi autister er absolutt ikke fremmed for tanken for at man kan misforstå – vi både misforstår og blir misforstått nærmest på daglig basis, på grunn av vår nevrologiske annerledeshet. Ironisk nok opplever vi særlig å bli misforstått innenfor systemet der du arbeider, og spesielt av deg.

Jeg forstår at endring gjør vondt. Jeg har selv fått det forklart av deg mange ganger, og at de som tør å arbeide med å endre tankegang rundt noe, er modige.

Vær modig, kjære psykologspesialist.